

LUNDS
UNIVERSITET

Språk- och litteraturcentrum

Översättarutbildningen

EXAMENSARBETE VT 2013

MAGISTER I ÖVERSÄTTNING

DEL 2: ANALYS

Ekonomi och finans i ett vardagligt språk

Finansiell terminologi och
målspråksanpassning för handboken

Understanding Stocks

Författare:

Marcus Stenberg

fys08ms1@student.lu.se

Handledare:

Lena Ekberg, svenska

Lennart Nyberg, engelska

Sammandrag

Denna magisteruppsats är baserad på en översättning av valda delar av en amerikansk handbok som på ett underhållande sätt förklarar värdepappershandel och aktieinvestering. Uppsatsen är indelad i tre delar: källtextanalys, överväganden inför översättningen och översättningskommentar. Lennart Hellspong och Per Ledins analysmetoder ligger till grund för källtextanalysen som även kompletterats med information från en personlig intervju med källtextens författare, Michael Sincere. Rune Ingo och Lita Lundquists böcker är de huvudsakliga källorna för det avsnitt som redogör för de överväganden som gjorts inför översättningen. Källorna för översättningskommentaren är dels material utarbetat av Terminologicentrum (TNC), dels information från Swedbank och dels internetbaserad information.

Syftet med uppsatsen har varit att genom analys få kunskap om källtexten och dess stildrag för att kunna välja den översättningsstrategi som förmedlar författarens intention om att skriva enkelt och lättfattligt. Uppsatsen fokuserar främst på terminologiska aspekter då ekonomisk och finansiell diskurs överförs från källspråk till målspråk. Johan Segerbäck som är auktoriserad translator har bidragit med rådgivning och sakkunskap vid översättningsarbetet.

Källtexten kan sammanfattas som både konkret och specifik med ett sakligt språk och eftersom den inte domineras av en komplex bisatsstruktur kan den vidare bedömas som mer nominal än verbal då den innehåller ett stort antal konkreta substantiv. Källtexten har ett tydligt språk och hög grad av läsbarhet jämfört med de parallelltexter som använts i undersökningen. Den översättningsstrategi som tillämpats har varit funktionell, men samtidigt har eftersträvat att korrekt förmedla författarens dialog med mottagaren. Det kan noteras att vissa termer som återfinns i svensk litteratur inte nödvändigtvis är utbredda i det svenska näringslivet där man kan anta att citatlån tillämpas i större utsträckning. Lexikala luckor kan ersättas med förklarande uttryck som bibehåller källtextens funktion och intention. Dessa förklarande uttryck gör dock måltexten fattigare än originalet vad gäller källspråkets terminologi.

Engelsk titel: Economy and finance in everyday language. Financial terminology and target language adaptation.

Nyckelord: översättningsmotsvarighet, engelska, aktiehandel, funktionell, terminologi

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
2. Källtextanalys.....	4
2.1 Kontext.....	5
2.1.1 Situationskontext.....	6
2.1.2 Intertextualitet.....	7
2.1.3 Kulturkontext.....	8
2.2 Lexikogrammatik.....	8
2.3 Läsartilltal.....	11
3. Överväganden inför översättningen.....	13
4. Översättningskommentar.....	14
4.1 Kommunikation och terminologi.....	15
4.1.1 Terminologins principer.....	15
4.1.2 Terminologi och aktiehandel.....	16
4.1.3 Terminologi ur ett svenskt perspektiv.....	21
4.1.4 Källspråksterm utan direkt motsvarighet.....	25
5. Avslutande kommentarer.....	25
Litteraturförteckning.....	27

1. Inledning

Detta examensarbete bygger på en diskussion kring den översättning jag gjort av valda delar av boken *Understanding Stocks*. Förlagan är en amerikansk bok skriven av Michael Sincere vilken på ett underhållande sätt ger grundläggande kunskap om aktiehandel samt dagens aktiemarknad i USA. Syftet med uppsatsen har varit att genom analys få kunskap om källtexten och dess textuella drag för att kunna välja en översättningsstrategi som korrekt förmedlar författarens tydliga språkbruk. Syftet har också varit att diskutera relevanta översättningsproblem som uppkommer vid överföring av konkreta men samtidigt informella texter.

Uppsatsen inleds med en källtextanalys som huvudsakligen tillämpar de tillvägagångssätt som beskrivs i Hellspong och Ledins *Vägar genom texten – Handbok i brukstextanalys* (1997). Analysen bygger till stor del på data och information från parallelltexter vilka utgörs av webbsidor samt andra handböcker skrivna i samma genre som t.ex. *Investopedia.com* och William J. O'Neils *How to Make Money in Stocks – A Winning System in Good Times or Bad* (2002). Även synpunkter och information från källtextens författare har bidragit till analysen.

Uppsatsens mittsektion – överväganden inför översättningen – diskuterar förlagan samt kompletterande information från dess författare vilket bidragit till valet av översättningsstrategi. Uppsatsen avslutas med en översättningskommentar som behandlar terminologiska aspekter.

2. Källtextanalys

Källtexten *Understanding Stocks* gavs ut 2003 på förlaget *McGraw Hill* och har enligt författaren, Michael Sincere, sålts i 70 000 exemplar (e-post Sincere 2013-03-26). Sincere har sammanlagt gett ut sju böcker om aktiehandel och handelsstrategier, varav en behandlar optionshandel, vilket många investerare anser vara en särskilt svår och riskfylld typ av aktiehandel. Han är även frilansskribent och kolumnist på webbsidan *MarketWatch.com* med artikelserien *The Long Term Trader* som bland annat presenterar det globala aktuella marknadsläget på världens börser.

Källtexten består av 197 sidor indelade i 16 kapitel med följande fyra huvuddelar: *What You Need to Know First*, *Money-Making Strategies*, *Finding Stocks to Buy and Sell* och

Uncommon Advice. Den första delen har sex kapitel och förser mottagaren med grundläggande kunskap om hur aktiemarknaden uppkom, och hur den fungerar i dagens samhälle. Läsaren får också kunskap om den terminologi som är nödvändig för att kunna kommunicera med en börsmäklare. Den andra delen behandlar kortfattat på två kapitel tankegångar för kort- och långsiktiga investeringar. Del tre introducerar metod och arbetsgång för fundamental och teknisk analys. Här behandlas dels den information man får då en akties kursnotering presenteras, dels metoder för att avläsa och använda de vanligaste diagramtyperna som tillämpas av tidskrifter och webbsidor då tillståndet på aktiemarknaden presenteras. Denna del är kanske den viktigaste om läsaren har som mål att bli en oberoende aktiehandlare som kan ta egna beslut. Den sista delen förklarar varför aktier ökar eller stiger i värde, och de främsta anledningarna till varför många investerare på aktiemarknaden faktiskt förlorar pengar istället för att öka sin inkomst.

Innehållsmässigt uppvisar *Understanding Stocks* en tydlig tematik med många rubriker vilket framhäver författarens intentioner att skriva tydligt och enkelt. Författaren instruerar mottagaren med hjälp av vanliga påståenden, och varje kapitel uttrycker ett makrotema. Sedan beskriver underrubriker de efterföljande mikrotemana vilka författaren belyser genom att kursivera fraser eller termer. Metoden är i linje med Lars Melins diskussion i *Nyfiken på texten* om texters läsbarhet: ”[d]et finns inte något självklart sätt att ordna [. . .] information, men det är viktigt att [. . .] ta en sak i sänder och gärna markera övergång från ett makrotema till ett annat” (2009: 40). Melin fortsätter genom att tydligt understryka att det inte räcker med att texten har en ”bra struktur” eftersom strukturen även ska synas genom t.ex. rubricering som ”påannonserar mikroteman eller fetstil och kursiv som lyfter fram nyckelord och visar läsaren på huvudpunkter i framställningen” (ibid.). Den här metoden med påannonserande rubricering i kombination med fetstil och kursiv är, som ovan sagts, precis vad Sincere använt då han byggt upp strukturen för *Understanding Stocks*.

2.1 Kontext

För att korrekt kunna beskriva källtextens textuella form, innehåll och relation till mottagaren analyseras här kontexten och den funktion källtexten har i samhället. Om källtexten ska fylla sin funktion och därmed förmedla betydelse och mening måste den läsas av avsedd mottagare i ett visst sammanhang.

2.1.1 Situationskontext

Den verksamhet som källtexten förmedlar kunskap om har sitt ursprung från *Wall Street, New York*. År 1792 började man på trottoaren till denna gata sälja ägarandelar i bolag till allmänheten, och även efter mer än 200 år symboliseras fortfarande världens aktiemarknader och börser med namnet *Wall Street* (Sincere 2003: 6). Eftersom dollarn är den valuta som idag styr världsekonomin påverkas världens börser starkt av det som händer på NYSE eller *New York Stock Exchange* och *Nasdaq*. Av denna anledning ägnar investerare mycket uppmärksamhet åt att följa USA:s huvudsakliga index: *Dow Jones Industrial Average*, *Nasdaq Composite Index* och *S & P 500*. Ett index visar genomsnittsutvecklingen för ett antal utvalda aktier. Den svenska börsen har också sina egna index, t.ex. *OMX Stockholm 30* som redovisar utvecklingen för Stockholmsbörsens 30 mest omsatta aktier.

Källtexten skrevs 2003 i en tid då ekonomin var på väg upp några år, innan kollapsen av den amerikanska fastighetsbubblan. Syftet med *Understanding Stocks* är att introducera nya handlare och investerare till aktiemarknaden, och i efterhand kan man dra slutsatsen att boken kom till i ett fördelaktigt skede då många återigen började investera i aktier. Enligt utbildningssidan *Investopedia.com* resulterade kollapsen 2007 i att värdepapper och aktier knutna till fastighetsbranschen störtök med världsomfattande ekonomisk nedgång som följd, vilket gjorde att många investerare förlorade stora belopp och lämnade aktiemarknaden.

Enligt *Köpa och sälja aktier – så fungerar det* av Jimmy Algotsson kan en aktie definieras som ”en ägarandel i ett aktiebolag” (2008: 7). Verksamhetens deltagare är dels aktiebolagen, dels handlarna och investerarna. Källtextens primära mottagargrupp utgörs av de personer som har för avsikt att börja handla på aktiemarknaden i mindre skala eftersom denna grupp ännu inte har kunskap eller erfarenhet för att satsa större belopp. Ett rimligt belopp för mottagargruppen att börja med kan vara i storleksordningen 35-50 000 kronor. Handlare köper och säljer aktier på kort sikt med egna pengar (ibid. 5), medan investerarna gör affärer på längre sikt.

På den webbsida där förlaget *McGraw-Hill* presenterar sin verksamhet kan man läsa att bolaget grundades 1917, och att det noterades på *New York-börsen* 1929 några månader innan 1900-talets största börskrasch. Bolaget fokuserar på affärs- och förlagsverksamhet och ger ut textböcker inom genrererna ekonomi och finans, språk och språktester, medicin och läkemedel samt teknik och datavetenskap. Författare bistår förlaget med sina manuskript som via en

effektiv produktionsprocess omvandlas till bundna böcker. Förlaget, som årligen omsätter ungefär 6,2 miljarder kronor, publicerar även *ebooks* vilket är digitala texter och böcker inom genrerna som nämnts ovan. Ett av McGraw-Hills dotterbolag är *Standard & Poor's Corporation* som etablerar börsindexet *S & P 500* vilket består av 500 aktier som valts ut i samråd med *McGraw-Hill*. Jag anser därför att källtextens författare, förlag samt dess mottagare har ett likartat språkbruk eftersom kommunikation och diskussion om ämnet i fråga förutsätter ett gemensamt synsätt.

2.1.2 Intertextualitet

Sinceres val att skriva enkelt med populärvetenskaplig och underhållande stil, som nästan närmar sig romanprosa, med journalistiska dramatiseringar som talspråkliga pseudocitat (se Sincere 2003: 34) har för honom varit naturligt (e-post Sincere 2013-03-26). Här åsyftas vad Hellspong & Ledin kallar *horisontell intertextualitet*, alltså ”textens förbindelser med texter från andra genrer och verksamheter” (1997: 64). I min intervju påtalar Sincere tydligt att de flesta böcker om ämnet finans skrivits av professionella aktiehandlare som verkar vilja imponera på läsarna med ett komplext språk fyllt av terminologiska uttryck och begrepp. Sincere säger också att han influerats av Edwin Lefèvres skönlitterära verk *Reminiscences of a Stock Operator* från 1923 som är en förklädd biografi över börsmäklaren Jesse Livermores liv (e-post 2013-03-26). Enligt min åsikt har källtextförfattarens text, idé och ord lämnat den traditionella handboksgenren (se t.ex. Benjamin Grahams *The Intelligent Investor* och William J. O’Neils *How to Make Money in Stocks*) och övergått i en mer underhållande genre. Det kan dock inte förnekas att *Understanding Stocks* ändå tillhör handboksgenren även om boken inte är skriven på ett traditionellt sätt. Jag anser det alltså rimligt att texttyper av utredande och vägledande karaktär, till vilka källtexten och andra handböcker om ekonomi och finans kan hänföras, har starka kopplingar till texter av samma genre.

Hellspong & Ledin benämner det här fenomenet *vertikal intertextualitet* och anledningen till de starka kopplingarna kan vara att handböcker som beskriver ekonomiska metoder och strategier kräver ett likartat sätt att tänka. Ett tydligt exempel i källtexten där författaren nästan blivit påtvingad den vertikala intertextualiteten är avsnittet om investeringsstrategin *CAN SLIM*. Här har författaren refererat och återberättat de tankegångar och metoder som utgör nästan hälften av O’Neils bok *How to Make Money in Stocks* (se Sincere 2003: 75).

2.1.3 Kulturkontext

Två miljoner svenskar äger idag aktier till ett sammanlagt värde av 600 miljarder kronor (Algotsson 2008: 5), och intresset för värdepappershandel ökar hela tiden. Det kan bero på att människans drivkraft att bli rikare och se om sitt hus inte förändrats sedan urminnes tider även om vi nu lever i ett samhälle präglad av social välfärd. Det kan också bero på att vi i dagens samhälle med Internet och cyberspace kan kommunicera med hela världen genom ett klick på datorn. Algotsson beskriver hur globaliseringen tydligt märks av på Stockholmsbörsen där över en tredjedel av aktieägandet är utländskt (ibid.). Genom internetmäklarna och västvärldens materiella förutsättningar har så kallad *daytrading* blivit ett vanligt begrepp inom den finansiella diskursen, och genom att ha tillgång till en dator kan vem som helst tjäna pengar med hjälp av ett litet eget kapital.

Samtidigt har miljoner människor förlorat allt efter de kraftiga ekonomiska sammanbrotten år 2000 och 2008. O'Neil menar att dessa människor har sig själv att skylla eftersom de inte haft tillräcklig kunskap om konsten att investera rätt (O'Neil 2002: 3). O'Neil tar dock hela den fria kapitalismen med dess givna välfärd och materiella förutsättningar för givet, och manar till att varje människa som har förmågan att tillägna sig information och kunskap borde ta ansvar för sitt och andras liv genom att investera och handla på aktiemarknaden. Han uttrycker detta genom att prisa det amerikanska samhällets friheter och möjligheter som ett ideal för världens länder (ibid. 6). Sincere manar även han till att den enskilde individen ska ta ansvar för sitt liv med aktiehandel som en komplementerande inkomstkälla. På omslagets baksida skriver han att "historien har bevisat att en förmögenhet lättast anskaffas genom att man investerar på aktiemarknaden" (Sincere 2003, min översättning). Källtextförfattaren avslutar handboken med påståendet att användbar ekonomisk kunskap är den finaste gåva man kan ge till sina nära och kära.

2.2 Lexikogrammatik

Ett för källtexten relevant undersökningsområde är dess läsbarhet. Författarens intentioner har varit att formulera en text som även är läsbar för exempelvis elever på gymnasienivå (e-post Sincere 2013-03-26). För att få underlag som ger värden för källtextens läsbarhet har jag använt mig av två elektroniska läsbarhetsverktyg. För att ytterligare bedöma läsbarhet och svårighetsgrad har jag även använt fem parallelltexter vars värden jämförts med källtextens. Parallelltexterna har valts speciellt med tanke på att svårighetsgraden ska variera med avsedd

mottagargrupp, och mediet är både texter från Internet och texter i bokform. Internettexterna är *ft.com* som är webbsidan för tidningen *Financial Times*, och utbildningssidan *Investopedia.com*. Böckerna är *How to Make Money in Stocks* av O'Neil, *Investing in Shares for Dummies* av Isabelle Kassam och Paul Mladjenovic samt *The Intelligent Investor* av Benjamin Graham.

Till att börja med har jag använt Carl-Hugo Björnssons elektroniska LIX-räknare (se *LIX-räknare* i litteraturförteckningen), och slutsatserna bygger på två olika värden: genomsnittlig meningslängd i antal ord och procentandelen långa ord med minst sju bokstäver. Dessa värden har inte adderats till ett läsbarhetsvärde eftersom läsbarhetsindexet i LIX-räknaren är avsett för svenska texter, men informationen kan ändå anses ge en förhållandevis klar bild av engelska texter. Nedan redovisas resultatet för meningslängd och långa ord.

	Meningslängd (ord)	långa ord (%)
Källtext	16,3	17,7
Kassam:	14,2	18,8
O'Neil:	20,6	21,3
Graham:	17,1	23,8
Investopedia:	16,0	27,1
Financial Times:	17,0	24,2

Det kan här avläsas att den genomsnittliga meningslängden är förhållandevis jämn bland de utvalda objekten. Källtextens genomsnittliga meningslängd ligger mellan Kassams bok för absoluta nybörjare och O'Neils bok för den mer akademiske mottagaren. Man kan även se att *Financial Times* och *Investopedia.com* har högst andel långa ord. O'Neil kan enligt min bedömning anses representera en traditionell stilnivå för litteratur om ekonomi och finans, och hans bok *How to Make Money in Stocks* har en svårighetsgrad som kan placeras någonstans i mitten av fältet vad gäller läsbarhetsvärde. Man kan då konstatera att källtexten har hög läsbarhet, och att dess svårighetsgrad och läsbarhetsnivå är jämförbar med Kassam och *for dummies*-böckerna som ges ut av förlaget *John Wiley & Sons*. Dessa böcker inriktar sig på läsare som är nybörjare inom det aktuella verksamhetsområdet, och kopplingen till *Understanding Stocks* överensstämmer med källtextförfattarens information som tydligt framkommer i intervjun: "[j]ag utgår från att mina läsare inte vet så mycket, och beskriver därför allt mycket tydligt" (citerat e-post 2013-03-26, min översättning).

För att följa upp LIX-värdena har jag använt *The Flesch Reading Ease Formula* som är ett läsbarhetsverktyg avsett enbart för engelska texter. Verktuget finns liksom LIX tillgängligt på Internet (se *Readability Formulas* i litteraturförteckningen). Här tillämpas en algoritm som ger ett värde på läsbarheten med hjälp av tre konstanter samt genomsnittlig meningslängd och det genomsnittliga antalet stavelser per ord som obestämda variabler. Resultatet blir en bedömning av vilken mottagargrupp texten lämpar sig för. Skalan ligger mellan 0-100 och ska tolkas efter nedanstående referensramar. Resultaten för käll- och parallelltexter är även inplacerade i skalan.

90-100:	11-åring förstår	
80-89:	lätt	
70-79:	ganska lätt	Kassam (77,6) källtexten (74,4)
60-69:	15-åring förstår	Financial Times (60,1) O'Neil (69,8) Graham (65,9)
50-59:	ganska svårt	Investopedia (58,7)
30-49:	svårt	
0-29:	universitetsexamen	

Med denna metod kan man dra slutsatsen att de internettexter som ingår i min undersökning har en högre svårighetsgrad än texter i bokform. En anledning kan vara att böcker är avsedda att tilltala en bredare mottagargrupp på grund av författarens och förlagets kommersiella intressen. Internettexterna har en smalare mottagargrupp, och lever dels på prenumerationer, dels på annonsintäkter.

Även med denna metod kan man dra slutsatsen att internettexterna *Financial Times* och *Investopedia.com* är lämpade för högutbildade. Boktexterna är anpassade för elever på högstadie- och gymnasienivå vilket överensstämmer med källtextförfattarens intention att skriva enkelt och tydligt. Enligt de två metoderna ska alltså en text betraktas som tydlig och läsbar om den innehåller korta meningar och korta ord. För de undersökta objekten är det bara källtexten och Kassam som når upp till detta ideal.

För att få en uppfattning om källtextens lexikogrammatiska dimensioner har jag använt LIX-räknarens frekvensordlista. De mest frekventa konkreta substantiven är *stock* (115 ggr); *price* (69 ggr); *order* (44 ggr); *market* (30 ggr) och *brokerage* (16 ggr). De vanligaste verbalnomina

är *investment* (18 ggr) och *diversification* (7 ggr). Fackord som används i hög utsträckning är framförallt *short* (15 ggr); *limit* (15 ggr); *stop-loss* (13 ggr) samt *dividend* (11 ggr).

Källtexten innehåller även ett antal matematiska uttryck som exempelvis *a 2-for-1 stock split* (4 ggr). Vanliga konkreta räkneords-uttryck som exempelvis *\$0.75 a share* och *with only \$1000 you can buy 2000 shares of a \$0.50 penny stock* förekommer i alla avsnitt som beskriver metoder eller strategier för aktiehandel. Ett annat utmärkande drag i källtexten är att frekvensen av statiska verb som *be* och *have* är betydligt högre än frekvensen av dynamiska verb som *invest*, *buy* och *lose*.

Källtexten kan därmed sammanfattas som både konkret och specifik med ett sakligt språk. En fråga som däremot inte har ett direkt svar är hur källtexten förhåller sig till den lexikala dimensionen *nominal – verbal*. Dynamiska verb och personliga pronomen förekommer, men meningarna är förhållandevis korta med få bisatser. Detta betyder att man inte direkt kan slå fast ett verbalt drag. Jag anser därför att källtexten, eftersom den inte domineras av en komplex bisatsstruktur (se Hellspång & Ledin 1997: 78), är mer nominal än verbal då den innehåller ett stort antal konkreta substantiv.

2.3 Läsartilltal

Källtexten präglas starkt av de ramar som mottagaren möter i texten. Författaren skapar en nära social relation som har tydliga sändar- och mottagarroller i form av ett entydigt *text-jag* och *text-du* (Hellspång & Ledin 1997: 172). Den sociala relationen mellan sändare och mottagare är kraftigt asymmetrisk eftersom sändaren har kunskap och erfarenhet om huvudämnet medan den avsedda mottagaren har mycket begränsade kunskaper.

Närheten skapas genom att författaren mycket ofta använder andra personens pronomen *you* för att direkt tilltala läsaren. Exempelvis innehåller källtextens första mening ett villkors-uttryck och en uppmaning där agenten skrivs med andra personens pronomen: *if you want to understand the stock market, you should learn the different ways in which people classify and identify stocks* (KT s.2, r.3). Här är det fråga om en uppmaning med de positiva värdeorden *understand* och *learn* vilka skapar en värdegemenskap mellan sändare och mottagare. För att stödja ovanstående argumentation har jag använt mig av LIX-räknarens frekvensordlista för att numeriskt visa källtextens frekvens av pronomenet *you* jämfört med parallelltexterna.

Följande sammanställning visar resultatet:

	2:pers. (plats/ %)
Källtext:	3 / 3,5
Kassam:	2 / 3,4
O'Neil:	38 / 0,5
Graham:	123 / 0,2
Investopedia:	10 / 1,1
Financial Times:	116 / 0,02

Sammanställningen antyder att källtexten och Kassam märkbart vill etablera en nära relation med mottagaren genom ett flitigt bruk av andra personens pronomen *you*. Jag anser att författarna använder andra person i sitt läsartilltal för att komma ifrån instruktions- eller handboksgenren som så tydligt lyser igenom hos Graham och Financial Times där bruket av andra person inte är nämnvärt (123:e respektive 116:e plats i LIX-räknarens frekvensordlista). Kassam och källtexten har andra personens pronomen på andra respektive tredje plats i frekvensordlistan, och detta pronomen är för övrigt det ord som förekommer mest i källtexten efter bestämd och obestämd artikel *the* och *a*, vilket är en avsevärd skillnad gentemot Graham och Financial Times.

Källtexten har även ett stort inslag av garderingar gentemot sin mottagare vilket hänger samman med att texten behandlar ett ämne där ekonomiskt risktagande ingår som en naturlig del av verksamheten. Enligt Hellspong & Ledin innebär gardering att ”sändarens attityd till det han säger inte präglas av full tillit” (1997: 171) vilket exempelvis kan märkas i påståendet *although selling short sounds like an easy strategy, a lot of things can go wrong* (KT s.21, r.679). Sändaren använder här det modala hjälpverbet *can* för att etablera en försiktighetsstrategi som skapar mer ”handlingsutrymme” (ibid.) åt beskrivningen av den aktiehandelsstrategi som benämns med termen *selling short*. Min tolkning är att författaren vill gardera sig eftersom det alltid finns en viss risk att strategins användare blir ruinerad.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att källtexten kan förmodas ha hög läsbarhet jämfört med de parallelltexter som använts i undersökningen. Resultatet sammanfaller med författarens stil och mål att uttrycka ett svårt ämne på ett enkelt och överkomligt sätt.

3. Överväganden inför översättningen

Den nära sociala relation som källtextförfattaren skapar med hjälp av andra personens pronomen *you* – vilken konkret beskrivits i föregående avsnitt om läsartilltal (2.3) – är enligt min uppfattning en potentiell svårighet när det gäller översättningen och förmedlingen av källtextens informella stil. Svårigheten ligger i att bestämma lämpligt målspråkspronomen för alla de satser som inleds med *you can* eller *you should* vilka kan översättas både som *man kan/bör* och *du kan/bör*. Jag ska här utveckla denna diskussion och jag kommer även att diskutera omständigheten med att källspråket inte har svenskans distinktion vad avser pronomenet *man* respektive *du*.

Genom hela källtexten – och hela handboken *Understanding Stocks* – kommunicerar författaren med mottagaren; han för en slags talspråklig dialog med läsaren som avdramatiserar ämnet och verksamheten. Stilens sociala prägel bestäms enligt Hellspong & Ledin av om texten kan anses ”*dialogisk* eller *monologisk*” (1997: 206) vilket de utvecklar genom att tillägga följande: ”[n]är författaren tilltalar oss med *du* markerar han en samtalsliknande relation mellan honom och oss” (ibid.). Som nämnts i avsnitt 2.3 är den sociala relationen mellan sändare och mottagare asymmetrisk vilket normalt ger upphov till en mer formell stil (ibid. 207), och formell stil är exakt vad källtextförfattaren medvetet motarbetat genom hela boken (e-post Sincere 2013-03-26). Ett potentiellt problem vid översättningen är alltså att korrekt överföra Sinceres dialog och samtalsliknande relation till idiomatisk svenska där *you* inte konsekvent kan översättas med *du*. Ett exempel från källtexten är följande:

- (1) When you invest in a stock hoping that it will rise in price, you are said to be “long” the stock (KT s.20 r.622).
Vid vanlig spekulation investerar man i aktier i tron att de kommer att stiga.

Här har den inledande engelska bisatsen överförs med hjälp av pronomenet *man* eftersom författaren syftar till något som är generellt inom verksamheten aktiehandel. Den engelska huvudsatsen *you are said to be long the stock* är en så kallad lexikal lucka som saknar målspråkmotsvarighet och därför överförs med en bruksmotsvarighet (se Ingo 2007: 154). Lexikala luckor tas upp i avsnitt 4.1.4 som behandlar källspråkstermer utan direkta motsvarigheter. En relevant fråga är om denna översättning korrekt överför källtextens stil

och författarens avsikter. Enligt Lita Lundquist kan ett uttryck som *to be long the stock* betraktas som en flerordsenhet som inte kan översättas ord för ord (2007: 18). Översättaren står då inför ett antal valbara översättningsalternativ som bör övervägas med försiktighet.

Källspråket använder pronomenet *you* i fler avseenden än för att beteckna andra person *du* eftersom engelskan inte har det svenska alternativet *man*. Vid tillfällen använder engelskan räkneordet och adjektivet *one* som ett pronomen tillsammans med modala hjälpverb: *one can/one cannot, one should/one should not* eller *one may/one may not*. Dessa uttryck finns dock inte i källtexten, och en stor del av uppgiften är därför att identifiera ekvivalenta uttryck för källtextens pronomen i andra person.

Källtexten innehåller även en stor mängd begrepp och termer, och därför har jag ägnat en stor del av det förberedande arbetet inför översättningen åt att identifiera och klargöra vissa begrepp och termer. En svårighet är att i översättningen tillämpa uttryck som idag används för aktieslag och ordertyper inom den svenska ekonomiska diskursen. En annan svårighet är att korrekt överföra lexikaliseringar som t.ex. *buy and hold*. Detta är moment som jag återkommer till i avsnitten 4.1.2 – 4.1.4.

Sammanfattningsvis har jag använt mig av en global översättningsstrategi som väger mer mot det funktionella än det imitativa eftersom källtexten är fackspråklig och därför bör anpassas för målspråkets läsare. Samtidigt vill jag förmedla författarens dialog med mottagaren vilket kräver ett visst imitativt inslag som dock inte bör överarbetas eftersom betydelse och innehåll då skulle kunna påverkas.

4. Översättningskommentar

De återstående avsnitten av denna uppsats kommer att behandla svårigheter som uppstått i översättningen från käll- till målspråk. Huvuddragen av problemställningarna har tagits upp i föregående avsnitt om överväganden inför översättningen (3). Översättningskommentaren kommer dock att fokusera på terminologi genom att redogöra för hur jag tänkt då jag tagit beslut om vilka termer som kan anses lämpliga för översättningen.

4.1 Kommunikation och terminologi

Översättningar har som funktion att vara ett kommunikationsmedel mellan i första hand källtextförfattaren och måltextmottagaren. Förbindelsen dem emellan kan enligt Lundquist struktureras upp i två kommunikationssituationer: författarens text sänds till dess första mottagare som är översättaren och källspråkläsaren (kommunikationssituation 1); översättarens text sänds därefter till dess andra mottagare som är målspråkläsaren (kommunikationssituation 2) (2007: 25). Övergången mellan dessa kommunikationssituationer består av tre delar: källtextanalys, val av översättningsstrategi och översättning samt revision av måltexten.

Förutsättningen för att kommunikationsövergången ska fungera klanderfritt, åtminstone vad gäller fackspråkliga texter, är enligt Tekniska nomenklaturcentralens rapport nr. 481 ”ett väl utvecklat fackspråk som duger för enhetlig och entydig beskrivning av alla aspekter av verksamhet[en]” (1999: 5). En viktig egenskap hos ett väl utvecklat fackspråk är att fackorden har ett fixerat innehåll, dvs. att termernas betydelser är konstanta så att ”de inte omärkligt får en annan logisk innebörd från ett tillfälle till ett annat [. . .]” (ibid.). Detta är också anledningen till att facköversättaren bör vara väl insatt i såväl källspråkets som målspråkets terminologi. Vanliga begrepp inom den finansiella diskursen som exempelvis *market*, *limit*, *fill*, *bid* eller *ask* måste i måltexten vara översatta på ett konsekvent sätt så att innebörden för begreppen förblir ett och samma. Enligt min åsikt är studiet av terminologi särskilt relevant vid översättningar inom ämnen som ekonomi och finans eftersom målspråksanpassningen är ett moment som kan anses avgörande för resultatet.

4.1.1 Terminologins principer

Heidi Suonuuti, som tidigare var chef vid Terminologicentralen i Finland (TSK) (www.tnc.se), har skrivit boken *Terminologiguiden: en introduktion till terminologiarbete i teori och praktik* där hon beskriver hur man strukturerar och registrerar information vid terminologiarbete. Då man arbetar med terminologi kan man enligt Suonuuti utgå från de fyra grundläggande begreppen ”referent, begrepp, definition och term” (2004: 14). Vid förmedlingen av källtextförfattarens instruktioner som introducerar verksamheten aktiehandel är det avgörande att sändare och mottagare refererar till samma sak. Eftersom referenterna för källtexten är abstrakta och mottagaren novis är det viktigt att källtexten överförs konsekvent och tydligt. Ett vanligt substantiv som ofta förekommer i källtexten är *market*. Dess innehåll

och betydelse kan förvisso verka självklar, men ordet kan användas på mer än ett sätt eftersom det passar in i ett antal olika kontexter beroende på vad man refererar till samt vilken ordklass som avses. Avser man att använda substantivet *market* kan man skriva uttrycket *to shop at the market* eller *there is a market for the product*. Avses ett verb kan man skriva *to market the product*.

Vad gäller källtexten så används *market* uteslutande som ett substantiv. Man kan göra en indelning i konkreta referenter som t.ex. *torg* och *saluhall* eller abstrakta som t.ex. *börs*. Alla referenter svarar till ett antal egenskaper som i vårt medvetande blir abstraktioner vilka inom terminologivetenskap benämns *kännetecken* (ibid.). Kännetecknen ger upphov till kunskap som i sin tur bildar det som allmänt kallas *begrepp*, vilket alltså är en mental abstraktion (ibid.). Kännetecknen för begreppet *marknad* kan vara följande: *stor plats, har kommers, rymmer många individer* vilket också är begreppsinnhållet eller ordets intension. Dessa är de gemensamma egenskaperna för substantivet *marknad*. Denna form av ordet kallas inom terminologin för *allmänbegrepp* (ibid.). Källtextförfattaren använder dock det sammansatta substantivet *stock market* vilket Suonuuti benämner *individualbegrepp* (ibid.). Andra individualbegrepp för *marknad* kan t.ex. vara valutamarknad, fastighetsmarknad eller penningmarknad. Dessa tre sammansatta substantiv beskriver även en del av vad som är begreppsomfång eller extension för ordet *marknad*.

Eftersom begrepp uteslutande uppfattas mentalt måste man i kommunikationssituationer bestämma och namnge dem, dels genom definition, dels genom etablering av termer. Definitioner beskriver begreppen, och termer benämner dem. Förutsatt att termerna existerar på målspråket kan man alltså genom utarbetad definiering av termer praktiskt tala om – och därmed översätta – alla de abstrakta begrepp som faktiskt dominerar en verksamhet som ekonomi och finans.

4.1.2 Terminologi och aktiehandel

Som nämnts i avsnittet om överväganden inför översättningen (3) innehåller källtexten en stor mängd begrepp och termer. För att kunna hålla isär dessa begrepp och termer har jag med ett generiskt begreppssystem organiserat centrala uttryck från källtexten. Jag har använt det generiska begreppssystemet (se Suonuuti 2004: 16) eftersom källtextens begrepp ”delar en identisk uppsättning kännetecken [. . .]” (ibid.). I en generisk relation har underbegreppen ett eller ett antal kännetecken som skiljer det från det överordnade begreppet. För att lättare

konstruera ett generiskt begreppssystem har jag först strukturerat källtextens information genom att tillämpa Suonuutis schema, vilket åskådliggör ”förhållandet mellan referent, begrepp, definition och term” (ibid.15). Jag har fokuserat på aktieslag och ordertyper samt utgått från källtextens termer och dess översättningsmotsvarigheter. Sammanställningen har gjorts i samråd med två av Swedbanks aktiemäklare (telefonintervju 2013-05-08) vilket resulterat i att källtextens termer tilldelats ett flertal översättningsmotsvarigheter. De motsvarigheter som jag valt att använda i översättningen finns representerade i de generiska begreppssystemen som följer nedanstående tabeller. Aktiemäklarna önskar vara anonyma.

Följande tabell redogör för förhållandet vad avser **aktieslagen**. (Källor: Investopedia.com/terms; Wordfinderonline.se; Algotsson, 2008; Hansson, 2009 samt Swedbank.)

Huvudbegrepp:	rätten till att äga en bråkdel av ett bolag
Term:	<i>stock</i> ('aktie')
Definition:	ägarandel i ett aktiebolag
Referenter:	aktie med direktavkastning/utdelningsaktie värdeaktie tillväxtaktie lågprisaktie

Nedan följer en redogörelse för huvudbegreppets referenter:

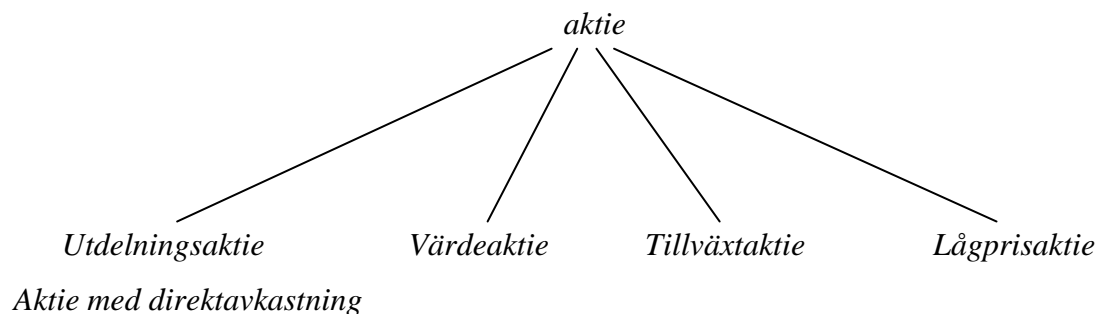
Sidobegrepp:	aktie som ger vinst utan att sälja aktien
Flerordsterm:	<i>income stock</i> ('aktie med direktavkastning')
Enordsterm:	<i>dividend stock</i> ('utdelningsaktie')
Definition:	aktie som ger innehavaren utdelning
Referenter:	aktier i fastighets-, olje- och energibolag

Sidobegrepp:	dyr aktie till ett billigt pris
Term:	<i>value stock</i> ('värdeaktie')
Definition:	aktie som har ett lågt pris i förhållande till sin potentiella värdeökning
Referenter:	aktier i försäkringsbolag och banker

Sidobegrepp: dyr aktie till ett dyrt pris
 flerordsterm: *growth stock* ('aktie med nominellt värde')
 Enordsterm: ('tillväxtaktie')
 Definition: aktie som förväntas att snabbt göra stora värdeökningar i förhållande till marknadsläget
 Referenter: aktier i högteknologiföretag

Sidobegrepp: billig aktie till ett billigt pris
 Term: *penny stock* ('lågprisaktie')
 Definition: aktie med lågt börsvärde och stort kursintervall
 Referenter: aktier i små företag som inte är börsnoterade

Genom struktureringen har huvudtermernas intension respektive extension framträtt på ett tydligare sätt, och därmed kan följande generiska begreppssystem ritas upp:

Figur 1. Generiskt begreppssystem för aktieslag.

Träddiagrammet enligt figur 1 hade kunnat utvecklas än mer, både stigande och fallande, eftersom "[e]tt underordnat begrepp kan vara ett överordnat begrepp till en annan uppsättning underordnade begrepp och så vidare" (Suonuuti 2004: 16); aktier är ett underordnat begrepp till värdepappershandel samtidigt som utdelningsaktier är ett överordnat begrepp till olje- och energiaktier. Enligt Swedbanks aktiemäklare är detta en rimlig nivåindelning vad avser terminologin för värdepappershandel och aktier, vilket är en bidragande orsak till att jag valt att använda begreppssystemets termer i översättningen.

Jag kommer nu i tabellform att redogöra för förhållandet mellan referent, begrepp, definition och term vad avser **ordertyperna** som kan delas in i två grupper. Här har jag även tagit del av Sigurd Hanssons *Aktier, Optioner, Obligationer – En Introduktion* (2009).

(Källor: Investopedia.com/terms; Wordfinderonline.se; Algotsson, 2008; Hansson, 2009 samt Swedbank.)

Grupp 1:

Huvudbegrepp:	snabbt orderutförande till ett dyrt pris
Flerordsterm:	<i>market order</i> ('bäst-möjligt-order')
Enordsterm:	('marknadsprisorder') ('MP')
Definition:	mäklaren lägger in en order om köp till nuvarande säljpris, dvs. ordern läggs in mot marknaden och dess för ögonblicket bästa möjliga pris
Referent:	stopp-order/stopp-loss

Nedan följer en redogörelse för huvudbegreppets referent:

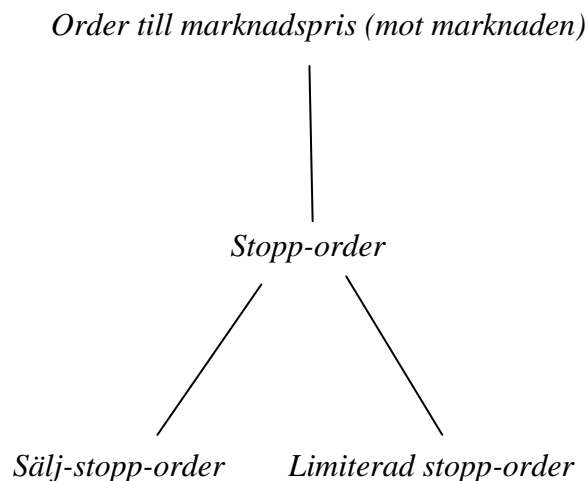
Sidobegrepp:	begränsning av eventuell förlust
Term:	<i>stop-loss order</i> ('stopp-order/stopp-loss')
Definition:	a. mäklaren lägger in en order att med marknadspriset som utgångspunkt sälja aktien till förlust vid en specifierad lägsta-kurs b. mäklaren lägger in en order att med marknadspriset som utgångspunkt sälja aktien för att behålla minsta vinstnivå vid en specificerad kurs
Referenter:	sälj-stopp-order/glidande stop-loss limiterad stopp-order/stop-limit-order

Grupp 2:

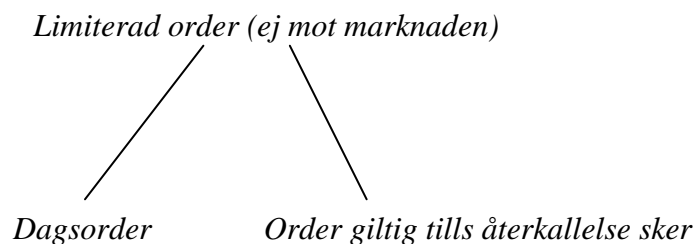
Huvudbegrepp:	långsamt orderutförande till ett billigt pris
Term:	<i>limit order</i> ('limiterad order')
Definition:	mäklaren lägger in en order om köp till ett specificerat pris som inte ligger mot marknaden eftersom priset ännu inte existerar

Referenter: dagsorder
 order giltig tills återkallelse sker/GTC (*good-till-canceled order*)

Enligt min uppfattning framstår källtextens orderindelning som ologisk dels eftersom författaren gör avsteg från den ideationella framställning som etablerats från början med kursiverade mikroteman (se KT s.29 r.932 och s.30 r.994), dels eftersom författaren inte klargör det som Swedbanks personal uttrycker såsom att ”ordern ligger mot marknaden” respektive ”ordern ligger inte mot marknaden”. Genom ovanstående strukturering av referent, begrepp, definition och term får jag lättare en överblick av begrepp och termer och kan därmed särskilja två huvudsakliga ordertyper: *order inlagd mot marknaden* respektive *order som inte lagts in mot marknaden*. Jag kan då konstruera två separerade generiska begreppssystem (figur 2 och 3) i vilka huvudbegreppens extensioner framträder som två underordnade nivåer respektive en underordnad nivå:

Figur 2. Generiskt begreppssystem för ordertyper som ligger mot marknaden.

Figur 3. Generiskt begreppssystem för ordertyper som inte ligger mot marknaden.

Även detta är enligt Swedbanks personal en rimlig nivåindelning vad avser terminologin för aktiers orderläggning, vilket också är en bidragande orsak till att jag valt att använda dessa termer i översättningen. Slutsatsen är att terminologisk strukturering i samråd med sakkunniga underlättar överföringen mellan käll- och målspråk genom att göra innehållet explicit. Terminologisk strukturering har varit särskilt nödvändig vad avser min översättning eftersom författaren gör avsteg från den ideationella framställning som etablerats inledningsvis.

4.1.3 Terminologi ur ett svenskt perspektiv

Som även nämnts i avsnittet om överväganden inför översättningen (3) bör man som översättare vara noga med att använda uttryck som idag är aktuella inom den svenska diskursen för ekonomi och finans. Jag tänker återigen främst på facktermer vad gäller aktieslag och ordtyper eftersom källtextens kärna består av information om olika aktier och olika typer av order. För att ta reda på hur man uttrycker sig då man handlar med aktier via svenska mäklare samt för att konstatera att termerna som jag använder i begreppssystemen i föregående avsnitt (4.1.2) är representativa har jag dels diskuterat termerna med Swedbanks aktiemäklare, dels har jag undersökt vilka termer som förekommer på Internet vid informationsspridning om värdepappershandel. Anledningen till att jag även vill använda Internet som källa är att aktiehandel idag inte uteslutande är telefonbaserad utan även sker via nätmäklare.

Den första metoden bestod i att jag, som ovan nämnts, genomförde två telefonintervjuer (2013-05-08) med två av varandra oberoende aktiemäklare på Swedbank. Jag ställde två frågor varav den ena gällde de termer som redogjorts för i begreppssystemen i föregående avsnitt (4.1.2). Denna fråga utvecklades till en diskussion om källspråkstermer och gångbara översättningsmotsvarigheter. Den andra frågan gällde i vilken utsträckning dessa översättningsmotsvarigheter tillämpas i dagligt tal och kommunikation. Resultatet blev att båda mäklarna till stor del lämnade överensstämmande svar. Svaret på den första frågan kan sammanfattas genom en uppdelning i tre delar:

1. Termerna för aktieslagen är alla gångbara för den svenska ekonomiska diskursen (*utdelningsaktier, värdeaktier, tillväxtaktier, lågprisaktier*).
2. Följande termer vad gäller ordtyper är gångbara för den svenska diskursen: *order till marknadspris/MP/bäst-möjligt-order* samt *order giltig tills återkallelse sker*.

3. Följande termer vad gäller ordertyper är inte gångbara för den svenska diskursen: *stopp-order, sälj-stopp-order, limiterad stopp-order, limiterad order* samt *dagsorder*. Dessa termer tar sig uttryck i den svenska diskursen genom helt oanpassade citatlån (se Ingo 2007: 108) vilka är följande: *stop-loss order, limit order, day order* samt *stop-limit-order*. För termen *sälj-stopp-order* använder mäklarna uttrycket *glidande stop-loss* vilket jag anser korrekt med tanke på det sätt som Hansson beskriver termen *sälj-stopp-order* (2009:39), och det sätt på vilket webbplatsen www.aktieskolan.se/pages/stoploss.php beskriver begreppet *glidande stop-loss*.

Vad gäller fråga nummer två var mäklarna eniga om att översättningsmotsvarigheterna samt citatlånen används olika mycket i förhållande till kundens kunskapsnivå. Om kunden saknar erfarenhet av aktiehandel så begränsar sig båda i sin användning av facktermer för att i stället föra ett längre samtal och därigenom undvika missförstånd.

Den andra metoden, vars resultat är det som i första hand baserat mitt termval, bygger på information från Internet och att med dess hjälp söka fastställa om de uttryck och termer som jag ämnar använda i översättningen förekommer i svensk kommunikation som rör aktiehandel. Jag har därför studerat terminologin som tillämpas av ett antal slumpvis utvalda webbsidor genom att bedöma och kontrollera det sammanhang som den aktuella termen används inom. Jag har kontrollerat sammanhanget för att vara säker på att internet-termen har samma innebörd som den term jag avser använda. Jag har även här koncentrerat undersökningen till de facktermer för aktieslag och ordertyper som framgår av begreppssystemen i föregående avsnitt (4.1.2).

Följande är en sammanställning som visar exempel på webbplatser som använder de facktermer jag valt för aktieslag och ordertyper. Jag har begränsat sammanställningen till tre webbplatser per slag och typ vid de fall då termens utbredning på Internet är stor.

1. Aktie med direktavkastning:

Internetmäklaren Avanza Bank www.avanza.se/aza/press/

Tidskriften www.privataaffarer.se/borsguiden

Informationssidan www.nyemissioner.se/nyheter

2. Utdelningsaktier

Informationssidan www.utdelningsaktier.n.nu/

Internetmäklaren Avanza Bank www.avanza.se/aza/press

Försäkringsbolaget Ancoria Insurance www.ancoria.com/products

3. Värdeaktier:

Tidskriften www.privataaffarer.se/borsguiden

Utbildningssidan www.aktiespararna.se/ungaaktiesparare

Tidskriften www.affarsvarlden.se/tidningen/article

4. Tillväxtaktier:

Utbildningssidan www.aktiespararna.se/ungaaktiesparare

Tidskriften www.affarsvarlden.se/hem/nyheter

Utbildningssidan www.sparekonomen.se/fonder

5. Lågprisaktier:

Helsingborgs Dagblad www.hd.se/ekonomi

Tidskriften www.affarsvarlden.se/hem/nyheter

Informationssidan www.blinfo.se

6. Order till marknadspris:

Swedbank www.swedbank.se/spara-och-placera-i-aktier/

Internetmäklaren www.markets.com/sv/about-us/terms-conditions

Swedbank www.swedbank.se/internettjanster/information

7. Stopp-order: (På dessa webbplatser används citatlånet *stop-loss*.)

Internetmäklaren www.nordnet.se/tjanster

Utbildningssidan www.aktieskolan.se/pages/stoploss.php

Internetmäklaren Avanza Bank www.avanza.se/aza/kunskapscenter

8. Sälj-stopp-order: (På dessa webbplatser används uttrycket *glidande stop-loss*)

Utbildningssidan www.aktieskolan.se/pages/stoploss.php

Internetmäklaren Avanza Bank www.avanza.se/aza/kunskapscenter

Informationssidan www.onsdagsfonden.wordpress.com

9. Limiterad stopp-order:

Termen hittades inte vid sökningen.

10. Limiterad order:

Swedbank www.swedbank.se/spara-och-placera-i-aktier/

11. Dagsorder:

Swedbank www.swedbank.se/spara-och-placera-i-aktier/

12. Order giltig tills återkallelse sker:

Internetmäklaren www.markets.com/sv/about-us/terms-conditions

Internetmäklaren www.forexyard.com/sv

Internetmäklaren www.valutahandel.me/forex-guide/

Med denna sammanställning kan jag konstatera att *aktier med direktavkastning* (1) uttrycks i den svenska diskursen över Internet med termen *utdelningsaktier* (2) vilket är överensstämmande med den information som lämnats av Swedbanks mäklare. Termen *utdelningsaktier* kan dock inte vara den ledande termen i översättningen eftersom källtexten tar upp termen *income stock* ('aktie med direktavkastning') som ett ekvivalent uttryck för *dividend stock* ('utdelningsaktie') (se källtexten s.4 r.75-80). Jag kan anta att stopp-ordern (7) har sin motsvarighet i den svenska diskursen över Internet genom det oanpassade citatlånet *stop-loss* samt det svensk-engelska uttrycket *glidande stop-loss* (8) vilket även är överensstämmande med informationen som lämnats av Swedbanks mäklare. Jag kan även anta att adjektivet *limiterad* (10) också har sin motsvarighet i ett oanpassat citatlån, nämligen *limit*, eftersom jag bara kunde hitta en webbplats (Swedbank) där uttrycket används som adjektivattribut. Vad gäller termen *dagsorder* (11) så finns den inte heller representerad på Internet förutom på en webbplats (Swedbank) varför jag även i detta fall – i enlighet med Swedbanks mäklare – antar att också denna term har sin motsvarighet i ett oanpassat citatlån som i det här fallet är *day order*.

Med telefonintervjuerna och den nätbaserade sammanställningen som grund kan jag notera att termer som exempelvis *sälj-stopp-order* (se Hansson 2009: 39) och *limiterad order* (se

Algotsson 2008: 22) som återfinns i de svenska parallelltexter jag studerat inte nödvändigtvis används i det svenska näringslivet där man kan anta att oanpassade citatlån tillämpas i större utsträckning. Eftersom källtexten utgörs av valda delar av en handbok har jag tagit beslutet att använda de termer som finns i de svenska parallelltexterna Hansson, 2009 respektive Algotsson, 2008.

4.1.4 Källspråksterm utan direkt motsvarighet

Ett område som påverkar måltextens utseende är förekomsten av översättningsmotsvarigheter för källtextens ord och fraser. När det på ordplanet saknas motsvarighet i något av språken, här avses målspråket, benämns detta med termen ”lexikal lucka” (Ingo 2007: 163). Efter att ha läst källtexten kunde jag konstatera att det för ett flertal begrepp och termer saknas motsvarighet på målspråket inom den ekonomiska diskursen.

Lexikala luckor uppstår exempelvis då man påträffar begrepp som *compounding* (’ränta på ränta’) eller engelska lexikaliseringar som *buy and hold* (’att bedriva aktiehandel på lång sikt’) och *to be long the stock* (’att spekulera i stigande kurs’). Dessa uttryck har jag översatt med en nominalfras respektive infinitivfraser. Fraserna kan uppfattas som bruksmotsvarigheter vilket ”åsyftar översättningar som inte är direkta semantiska motsvarigheter men som ändå väl förmedlar den pragmatiska informationen” (Ingo 2007: 154). Jag anser dock att bruksmotsvarigheter gör måltexten stilistiskt avvikande.

Vad gäller *boiler room*, som är ett uttryck för bedrägerihärva, samt *blue chip*, som är en benämning för ett etablerat aktiebolag, har jag tillämpat Lundquists strategi med direkta lån (2007: 44-45) i kombination med förklaring. Lexikala luckor kan alltså ”i allmänhet fyllas s.a.s. på omvägar genom att man använder förklarande uttryck” (Ingo 2007: 163). Med dessa metoder behålls källtextens funktion och intention men samtidigt blir måltexten dels stilistiskt fattigare än originalet, dels källspråksinfluerad vad gäller terminologi och begrepp.

5. Avslutande kommentarer

Jag har i den här uppsatsen analyserat ett antal översättningsteoretiska problem från källtexten. Fokus har legat på terminologi och målspråksanpassning, men jag har även diskuterat källtextens påfallande vertikala intertextualitet till andra texter inom genren samt dess tydliga dialog med mottagaren. Källtextens läsbarhet i förhållande till ett antal

parallelltexter har även undersökts i ett försök att fastslå om författaren lyckats i sin intention att skriva klart och tydligt på ett underhållande sätt.

I avsnittet om terminologi har jag behandlat termer för aktieslag och ordertyper eftersom dessa begrepp är centrala för källtextens informationsförmedling. Genom strukturering har huvudtermernas intension respektive extension framträtt, och därmed har jag visualiserat en tydligare bild av källtextens centrala termer. Jag kan notera att termer som exempelvis *sälj-stopp-order* och *limiterad order*, som återfinns i de svenska parallelltexter jag studerat, inte nödvändigtvis är utbredda i det svenska näringslivet där man kan anta att oanpassade citatlån tillämpas i större utsträckning.

Jag har även diskuterat hur lexikala luckor uppstår för engelska lexikaliseringar som exempelvis *buy and hold* och *to be long the stock*. Dessa kan i målspråket ersättas eller kompletteras med bruksmotsvarigheter som tjänar till att bibehålla källtextens funktion och intention. Min uppfattning är dock att dessa uttryck gör måltexten stilistiskt avvikande.

Litteraturförteckning

Primärlitteratur

Sincere, Michael. (2003). *Understanding Stocks*. New York: McGraw-Hill Companies.

Sekundärlitteratur

Algotsson, Jimmy. (2008). *Köpa och sälja aktier: så fungerar det*. Malmö: Liber.

Graham, Benjamin. (2003). *The Intelligent Investor: The Definitive Book on Value Investing*. New York: HarperCollins Publishers.

Hansson, Sigurd. (2009). *Aktier, optioner, obligationer: en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.

Hellspong, Lennart & Ledin, Per. (1997). *Vägar genom texten: handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Ingo, Rune. (2007). *Konsten att översätta: översättandets praktik och didaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Kassam, Isabelle och Mladjenovic, Paul. (2007). *Investing in Shares for Dummies*. New Jersey: John Wiley & Sons, Ltd.

Lefèvre, Edwin. (1923). *Reminiscences of a Stock Operator*. New Jersey: John Wiley & Sons, Ltd.

Lundquist, Lita. (2007). *Oversættelse : problemer og strategier, set i tekstlingvistisk og pragmatisk perspektiv*. Fredriksberg: Samfundslitteratur.

Melin, Lars (2009). *Nyfiken på texten*. Stockholm: Liber.

O'Neil, J. William. (2002). *How to Make Money in Stocks: A Winning System in Good Times or Bad*. 3rd edition. New York: McGraw-Hill Companies.

Spri rapport nr. 481. Tekniska nomenklaturcentralen. (1999). *Metoder och principer i terminologiarbetet*. Stockholm. Spri.

Suonuuti, Heidi. (2004). *Terminologiguiden: en introduktion till terminologiarbete i teori och praktik*. Helsingfors. Tekniikan Sanastokeskus ry – Centralen för Teknisk Terminologi.

Skriftliga parallelltexter

Graham, Benjamin. (2003). *The Intelligent Investor: The Definitive Book on Value Investing*. 226-231. New York: HarperCollins Publishers.

Kassam, Isabelle och Mladjenovic, Paul. (2007). *Investing in Shares for Dummies*. 9-14. New Jersey: John Wiley & Sons, Ltd.

O'Neil, J. William. (2002). *How to Make Money in Stocks: A Winning System in Good Times or Bad*. 3rd edition. 161-170. New York: McGraw-Hill Companies.

Elektroniska källor

Parallelltexter. Financial Times. (5.4.2013.) www.ft.com/intl/uk-edition
<http://www.ft.com/cms/s/0/f57aab32-96eb-11e2-a77c-00144feabdc0.html#ixzz2P19GkZ9W>
<http://www.ft.com/cms/s/0/131ab13e-019e-11e2-81ba-00144feabdc0.html#ixzz2P18I7PB4>
<http://www.ft.com/cms/s/0/ffbad0b6-9814-11e2-97e0-00144feabdc0.html#ixzz2P15rYOsq>

Parallelltexter. Investopedia.com (8.4.2013.)

www.investopedia.com/articles/basics/05/diversification.asp

Filed Under » Index Funds, Portfolio Diversification, Portfolio Management, Risk Management

Filed Under » Accounting, Beginning Investor, Dow Jones Industrial Average, Financial Theory, Portfolio Management

Filed Under » Financial Theory, New York Stock Exchange, OTC Bulletin Board, Penny Stock, Small Cap

Filed Under » Growth Investing

Affärsvärlden. (8.5.2013.) www.affarsvarlden.se/hem/nyheter

Förlaget McGraw-Hill. (3.4.2013.) www.mcgraw-hill.com

Försäkringsbolaget Ancoria. (10.5.2013.) www.ancoria.com/products

Helsingborgs Dagblad (8.5.2013.) www.hd.se/ekonomi

Informationssidan Blinfo.se. (8.5.2013.) www.blinfo.se

Informationssidan Nyemissioner.se. (8.5.2013.) www.nyemissioner.se/nyheter

Informationssidan Onsdagsfonden. (10.5.2013.) www.onsdagsfonden.wordpress.com

Informationssidan Utdelningsaktier.n.nu. (8.5.2013.) www.utdelningsaktier.n.nu

Interactive terminology for Europe. IATE. (8.5.2013.) <http://iate.europa.eu/iatediff/Search>

Internetmäklaren Avanza Bank. (10.5.2013.) www.avanza.se/aza/kunskapscenter

Internetmäklaren Avanza Bank. (10.5.2013.) www.avanza.se/aza/press

Internetmäklaren Forexyard. (10.5.2013.) www.forexyard.com/sv

Internetmäklaren Markets.com. (10.5.2013.) www.markets.com/sv/about-us/terms-conditions

Internetmäklaren Nordnet. (10.5.2013.) www.nordnet.se/tjanster

Internetmäklaren Valutahandel.me. (10.5.2013.) www.valutahandel.me/forex-guide/

Lix-räknare. (8.4.2013.) www.lix.se

Readability Formulas. (6.4.2013.) www.readabilityformulas.com

Sincere, Michael. (26.3.2013.) Kommunikation per e-post.

Swedbank. (8.5.2013.) Kommunikation per telefon.

Swedbank. (10.5.2013.) www.swedbank.se/internettjanster/information

Swedbank. (10.5.2013.) www.swedbank.se/spara-och-placera-i-aktier/

Terminologicentrum (TNC). (5.6.2013.) www.tnc.se

The Free Dictionary by Farlex. (23.4.2013.) www.thefreedictionary.com

Tidskriften Affärsvärlden. (8.5.2013.) www.affarsvarlden.se/hem/nyheter

Tidskriften Affärsvärlden (8.5.2013.) www.affarsvarlden.se/tidningen/article

Tidskriften Privata Affärer. (8.5.2013.) www.privataaffarer.se/borsguiden

Utbildningssidan Aktieskolan.se. (10.5.2013.) www.aktieskolan.se/pages/stoploss.php

Utbildningssidan Sparekonomen.se. (10.5.2013.) www.sparekonomen.se/fonder

Utbildningssidan Ungaaktiesparare.se. (10.5.2013.) www.aktiespararna.se/ungaaktiesparare

Wordfinderonline. (8.4.2013.) www.wordfinderonline.se